

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Z v o n o v i. *)

Zvonovi imajo sploh nek poseben vpliv do človeškega srca. Zato se omenjajo mnogokrat v ljudski govoric, v pesmih in v cerkvenih propovedih. Župnije tekmujejo med seboj, katera ima lepše zvonjenje. Opominim Te, častiti bralec, kako Ti dobro dene, ko slišiš zjutraj zvonjenje razlegujoče se po planjavi, po dolini ali v temnem gozdu. Ta glas ne vdarja samo ob zvon temveč tudi ob Tvoje srce, da se spominjaš Onega, kateri Ti je dal včakati novega dne. Ravno tako zvečer. Z dnevnim svitom mró zadnji glasi večernega angeljevega čiščenja, da po počasnem obmolku zavijó tudi Tebe k počitku.

Iz stolpa sem mi zvon doni,
Ko vlega mrak se po vasi.
Le doni zvon iz temnih lin,
Le vzbujaj mi na dom spomin.
Ant. Funtek.

Kaj pa čutiš ob nedeljah, ko gre ljudstvo praznično opravljeno v božji hram? Veselje sije na obrazu mladim in starim in to veselje budé zvonovi, ki pojó danes tako milo, da se taja srce. In ko se spremeni veselje v žalost, ko nastopi za slovesnim dnevom — tuga, ko pojo zvonovi potniku-trpinu zadnjo pesem? Kaj misliš takrat? Saj so ravno tisti glasovi kakor ob praznikih, pa zakaj tako otožni, da bi se razjokal? Pač so ravno tisti glasovi, saj je neobčuten mrtvi bron, ker mu ne moreš dati drugega glasu, kakoršnega mu je dal zvonar, a neobčutno ni Tvoje srce, katero se spreminja po prijetnih ali neprijetnih dogodkih. Pa vendar se nam zdi, kakor da bi se tudi zvonovi z nami veselili in žalovali z nami. Združeni so nekako z življenjem narodovim. Glasijo se ob hudi uri in ob ognju, vsak dan vabijo trikrat k molitvi, kličejo nas v hišo božjo in le enkrat obmolknejo v letu, tisti veliki dan, ko se je tresla zemlja pri smrti božjega Sina! Stari oče pripoveduje malim vnučkom, da gredo takrat zvonovi v Rim k papežu. In kako dolgo se nam zdi teh 48 ur

*) Iz knjige „Zgodovina župnij in zvonovi v dekaniji Radolice“. Spisal Jožef Lavtizar, duhovnik ljubljanske škofije. Ljubljana 1897. Založil pisatelj. Tiskal R. Milic.

od velikega četrtega dopoldne do velike sobote zjutraj, ko ropotá namesto njih iz cerkvenega stolpa vršča raglja!

V zvonoslovju se odlikuje med vsemi škofijami ona v St. Pölten-u na Nižje-Avstrijskem. Tukaj je bogoslovski profesor Janez Fahrengruber sam ogledal ali po drugih ogledati dal vse zvonove škofije ter izdal knjigo o tej preiskavi. Čast sem imel seznaniti se s tem učenjakom l. 1896., ko je na povratku iz Jeruzalema bival nekaj dni na Bledu. Ogledala sva skupaj nekatere zvonove v Blejski okolici. Občevanje s takim strokovnjakom me je navdušilo še bolj, da sem pričeto delo z večjim razumom nadaljeval in tudi srečno dovršil.

Pri nas je župnik Ivan Šašelj (sedaj v Adlešičih) popisal več zvonov v „Zgodovinskem zborniku“ l. 1889. in 1890.

Precejšnjo nalogo je prevzel podpisani, da je pregledal vse zvonove dekanije Radoliške, katera šteje 25 župnijskih cerkev, 31 podružnic, 11 kapel, 66 stolpov in 185 zvonov. Sedaj ima še to željo, da najde v vsaki dekaniji sličnega sodelavca in potem imamo v kratkem skupaj vse zvonove in obris vse zgodovine naše škofije.

Pozabljena je sedaj težava potovanja, plezanja, mučnega čitanja in pisanja. *Suscipiat Dominus hoc sacrificium!* (Naj sprejme Gospod to daritev!)

I. Kratak obris zgodovine zvonov.

V prvih časih krščanstva zvonovi še niso bili v navadi. Službo božjo so oznanjevali namesto zvonov cerkveni služabniki, katerim so rekli *cursores* ali *ostiarii* (tekalci, vratarji). V Latinskem jeziku se imenuje zvon *campana*. To besedo različno razlagajo. Nekateri trdijo, da izhaja od Rimske pokrajine *Kampanija*, ki ima dosti rude in kjer se res izdelova ilovnata in bronasta posoda (*vasa campana*). Manjšim zvonovom pravijo *nolae*, menda od mesta *Nola*, kjer je umrl l. 431 škof Pavlin, ki je vлил več zvonov. Morebiti pa pomeni *campana* glas, ki se razlega *in campis*, po polju, po ravnini? ali *in campo fusa*, ker so jih vliвали zvonarji, kamor so ravno prišli ali kjer so našli pripraven prostor?

Zgodovinsko je dokazano, da so menihi, kateri so sv. Patriciju († 493) pomagali na Irskem spreobračati nevernike, izdelovali cerkvene posode in lili zvonove. Nemška beseda *Glocke* je nastala iz Irske besede *clock*, kar pomenja toliko kakor glas, ki nastane iz bitja ali trkanja.

Tako se je razvijalo vlivanje zvonov dalje za časa Karola Velikega († 814), ki jih je dal viliti za mesti Aachen in Köln. Žalibog da so sovražni Ogri veliko škodovali razvitju umetnosti v Evropi. Šele po popolnem porazu Ogrov na polju Lech v praznik sv. Lovrenca l. 955 se je začela razcvitati omika toliko hitreje po zapadu. Cerkev, ki je pospeševala vsak napredek, je skrbela tudi za to, da so se vedno bolj množili zvonovi in narodom oznanjevali mirnejše čase.

Največja zvonova na svetu sta zvon v Mingum-u (Indija) in zvon v Moskvi. Zvon v Mingumski pagodi tehta menda 100.000 *kg*. Moskviški je bil

vilit l. 1819, tehta 50.000 *kg* in ima 6 metrov v premeru (Durchmesser). Izmed bronastih kolosov navedem še naslednje:

Cesarski zvon stolnice v Kölnu, ki je najtežji zvon, s katerim se zvoní in tehta 27.150 *kg*.

Savojski zvon, ki so ga darovali cerkvi Sacré-Coeur na Montmartre v Parizu prebivalci Savojski. Tehta z jarmom, na katerem je obešen 27.065 *kg*.

Jožefinski zvon v stolnici sv. Štefana na Dunaju s 17.700 *kg* in zvon „Maria gloriosa“ cerkve v Erfurtu-u na Nemškem s težo 16.750 *kg*. O zadnjem je ljudska govorica, da hobni še o binkoštih, ako so zvonili ž njim o veliki noči.

Omeniti moram na tem mestu tudi velikega zvona škofijske cerkve v Ljubljani. Kdor ga je slišal, mora priznati, da doní veličastno. V krilu ima 179 *cm* premera in tehta 64 stotov z glasom *A*. Vžil Gašper Franchi v Ljubljani l. 1706. Dvakrat je bil že obrnjen, da vdarja sedaj na tretjem prostoru. Ob vratu ima petero večjih podob in sicer: 1. Sveta Trojica venča Marijo. 2. Sv. Nikolaj s knjigo in jabelki, z desno roko daje revežu miloščino. 3. Sv. Janez Krstnik kot otrok z jagnjetom. 4. Sv. Anton z Jezusom v naročju. 5. Angelji molijo ime božje (beseda jehva z Arabskimi črkami).

Napis ob kriiu:

ANNO DOMINI MDCCVI SEDENTE IN CATHEDRA PETRI CLEMENTE XI., REGNANTE JOSEPHO I. ROM: IMP.; GUBERNANTE SANCTAM ECCLESIAM LABAC. FERDINANDO S. R. E. P., AUSPICIO PETRI ANTONY CODELLI DE FANNENFELD FUSA EST HAEC CAMPANA.

(V letu Gospodovem 1607, ko je sedel na prestolu sv. Petra Klemen XI., vladal Rimski cesar Jožef I., vodil sveto cerkev Ljubljansko Ferdinand, knez Rimske cerkve, je bil ta zvon vlit z naklonjenostjo Petra Antona Codelli plem. Fannenfeld.)

Najtežji zvon na Slovenskem (ako moremo ta kraj še slovenski zemlji prištevati) je v Gospej sveti — Maria Saal — na Koroškem s 118 stoti. Vžil ga je Celovski zvonar Matija Landsmann l. 1687. To je največji zvon na Koroškem. Cesar Leopold I. je dal zvonarju 30 stotov topovine. V veličastnem *F*-glasu se razlega daleč okoli, da ga slišijo v Celovec.

II. Znamenja na zvonovih.

Izpregovorimo sedaj še nekoliko o znamenjih, katera nahajamo na zvonovih in nam dajejo potrebna pojasnila. K tem znamenjem prištevamo: napise, okraske in podobe. V poprejšnjih stoletjih so napisi bolj redki kakor v novejših časih. Napisi na starih zvonovih so večinoma kratki in pomenljivi n. pr.:

ih̄s maria hilf uns aus aller not amen.

(Mali zvon iz 16. stoletja v Mevkšu, župnija Gorje). —

in nomine domini.

(Mali zvon iz 16. stoletja v Bódešičah, župnija Grad). —

TURIS FORTISSIMA NOMEN DOMINI.

(Večji zvon iz l. 1618 v Bódešičah, župnija Grad). —

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

(Mali zvon iz l. 1638 na Savi, župnija Jesenice). —

Velikokrat manjka ime zvonarjevo, mnogokrat ni letnice, pri zelo starih zvonovih ni celò nobene opazke. (Mali zvon v Sebenjah, župnija Gorje.)

Do konca 14. stoletja najdemo Gotiške velike črke (majuskule) pomešane še semtrtje z lapidarnimi potezami. V 15. stoletju nadvladujejo Gotiške male črke (minuskuli), ravno tako v prvi polovici 16. stoletja. Od 1550 dalje so se poprijeli klasiške Rimske pisave, katera je v navadi še dandanes. Pisava na zvonu nam kaže toraj sled, v katerem stoletju je bil zvon vlit.

Vsebina napisov je različna. Ker so imeli zvonove nekako za pomočke zoper nesreče, se velikokrat bere napis: *Ecce crucem Domini, fugite partes adversae!* (Glejte križ Gospodov, bežite sovražne moči!) Še večkrat pa: *A fulgure et tempestate libera nos Domine!* (Treska in hudega vremena reši nas o Gospod!)

Napisi na starih zvonovih so vedno zgoraj pod klobukom, v poznejših letih spodaj ob krilu.

Stari zvonovi imajo večjidel malo okraskov, bolj bogate imajo novejši. Značilni okraski starih zvonov so križi ali zvezde:

Križi med besedami zaznamujejo zvonove v oziru starosti do vštetega 16. stoletja. V nekaterih starih zvonovih najdemo pritiske svetinj in denarja ali res tudi pravi denar vdelan v zvonu kakor n. pr. pri župnijskih cerkvah na Dovjih in v Weissenfels-u.

Sicer imajo pa župnijske cerkve večinoma bolj nove zvonove. Stare odajajo zvonarjem ali podružnicam, same si pa napravljajo nove, ako je dosti denarja. Zato ima starinar bolj bogato žetev po podružnicah, kjer zasači v zapuščenem zidovju marsikaterega častitljivega svedoka iz davno preteklih stoletij. Želeti je, da vsak župnik, preden odda stari zvon zvonarju, zvon natanjko popiše, da ga reši pozabljivosti. Še bolje, da oskrbi facsimile (natanjčen obris) napisov, okraskov in podob, ali da izroči zvon muzeju za primerno odškodnino.

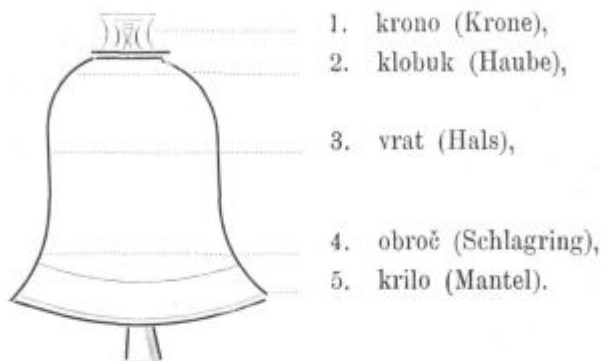
Podobe, ki kinčajo zvonove, so bolj redke pri starih, pogostne pri novejših. Skoraj na vsakem zvonu je Zveličar na križu ali Marija. Ravno tako svetniki, ki so z dotično cerkvijo v kaki zvezi p. cerkveni patroni, pomočniki v sili kakor sv. Jožef, sv. Florijan, sv. Sebastijan, sv. Rok, sv. Barbara itd.

III. Vlivanje zvonov in njihovi deli.

Zvonove vlivajo iz bakra in cina. Najboljši glas ima zvon, ki je zvarjen iz 78% bakra in iz 22% cina. Primes drugih kovin jo nepotrebna, mnogo-

krat celo škodljiva. Tudi srebro ne zboljša zvonovega glasu. Važno je edino to, da sta baker in cin prve vrste. Zato ni treba verovati ljudstvu, ki pravi: Naš zvon je iz samih starih „evangarc“. Tako govoré o malem zvonu na Dobrávi pri Kropi. Dokazano je, da se v starih dobrih zvonovih nič srebra ne nahaja. Ako so v tistih boljših časih metali ljudje srebro v posodo, kjer je kupal zvonar tvarino za nove zvonove, je verjetno; gotovo pa je, da niso imeli zvonovi zarad tega boljšega glasú.

Pri zvonu razločujemo pet delov, namreč:

Krona je najvišji del zvona in ima šest močnih korenin, v katere je vdolan jarem, ki zvon nosi. Precej od krone do onega mesta, kjer se začne zvon širiti, je klobuk. Najdaljši del zvona je vrat, ki seže od klobuka do obroča, kamor vdarja kembelj. Za kembelj velja pravilo, naj je 40krat ložji kakor zvon. Ako tehta zvon 20 stotov, zadostuje za kembelj $\frac{1}{2}$ stota. Največji premer ima zvon spodaj, kjer se v krogu končuje, to je krilo; največjo debelino pa na obroču, ker obroč največ trpi od vdarcev.

(Konec prih.)

D o p i s i.

Spodnje Štajersko. (Poroča Gozdoslav.) [Konec.] Po prebranih pozdravih prečita predsednik pravila, koje so se po željah zborovalcev tu in tam nekoliko popravila. Kedar zadobijo najviše potrjenje, se bodo — samoumevno — vposlale sl. vredništvu v blagohotni natisek. Samo toliko se lahko že sedaj omeni, da bode društvo razprostrlo svoj delokrog po vseh slovenskih vladikovinah. Na to se je izvolil osnovalni odbor, kojega naloga in dolžnost je, društvena pravila po željah posvetovalnega zborovanja še bolj natanko vrediti, jih v najviše potrjenje predložiti in po prejemu oblastveno potrjenih pravil društvo spraviti iz zibelke, da bode zamoglo kot malo detice rasti, procvitati in prinašati obilo dobrega sadu v blagor cerkvene glasbe in sosebno služabnikom njenim. Izvoljeni so bili: Silv. Šentjurec predsednikom; Drag. Brvar namestnikom; odbornikom: Peter Jereb, Davorin Budna, Fran Treven, Jakob Škraber, Josip Remic, Alojzij Majcen, Anton Goršck in Jože Čuček. — Naposled sta nas še vlč. gospoda J. Gnjezda in M. Sajé z navdušenimi govori vzbujala in podučevala, kako naj se ravna organist-cerkovnik, da bode zamogel opravljati svoj častni posel, ter kako si zamore s svojim ravnanjem pridobiti zaupanje predpostavljenih. S kratkimi dopisi v našem glasbenem listu se naj eden družega navdušujemo k preosnovi

cerkvene glasbe sploh. Navedla sta nekoliko zgledov, kake važnosti so ravno bodrilni dopisi o napredku. Predsednik se jima na te v imenu zborovalcev pristrčno zahvali s prošnjo, da ostaneta društvu v vsakem oziru naklonjena. — Spominjajoč se sv. očeta, koji po očetovsko skrbé za vse stanove vabeč jih v tabor sv. katoliške cerkve, in vladike Mihaela, koji se s posebno vnemo zanimajo za prepotrebno preustrojbo cerkvene glasbe sploh in posebej še cerkvenega petja, koje je pri nas jako na slabih nogah, — ter slavno vladajočega cesarja Franc Jožefa zaključí zborovanje.

Po zborovanji smo se podali v spodne prostore „Narodnega doma“ kjer smo zapeli še nekoliko mičnih slovenskih pesmic. Kmalu nam je potekel čas; posloviti se nam je bilo treba. Želéc, da se vidimo zopet zdravi drugo leto pri občnem zborovanji, razšli smo se na razne strani. — Posvetovalno zborovanje bilo je prvi sestanek organistov, in da ne bi bilo brez vsacega vspeha, v to pomozí Bog in sv. Cecilija!

Celje. Dne 16. septembra je imel osnovalni odbor podpornega društva organistov sejo v Mariboru, pri koji so odborniki vredili pravila in takoj odposlali Lavantinskem ordinarijatu in pozneje na Dunaj v potrjenje. Kedar da bo cela stvar rešena, se ne ve natančno. Toraj vsem g. organistom v slovenskih pokrajinah naznanjam, da bode lahko pristopil vsak izkušeni orglavec k gor imenovanemu društvu; seveda bode treba plačati vsak mesec eno krono, potem bode imel pravico do penzije, katero bode upravni odbor določeval. Več o tem bode razvidno iz pravil, kedar bodo tiskana in razposlana. Jaz mislim, ako je Božja volja, prične se delovanje že z novim letom. Tukaj naj še omenim, da kdor je socijaldemokratskega mišljenja, on se ne sprejme k temu društvu, ki bode imelo svoj temelj na tleh sv. katoliške cerkve. Konečno moram še omeniti ter ob enem se zahvaliti čč. gg. duhovnikom v Mariboru, ki se res mnogo brigajo za to novo društvo, katero ima namen zboljšati cerkveno glasbo in podpirati zapuščeni organistovski stan, za katerega se do danes nihče še zmenil ni.

Organist B. podpredsednik.

S križem pota. Nova maša je navadno redka slavnost skoro za vsak kraj. Zato se vse pripravlja in olepšuje, da se tem slovesneje more obhajati. Seveda spada tudi petje nujno k novi maši, cerkveno in posvetno. Skušnja se vrsti za skušnjo, pevovodja in pevci se trudijo kar je v njih moči, kajti sedaj velja pokazati, koliko in kako znajo. Navadno se poje vse pravilno, po določilih sv. cerkve. Koral, ki znabiti še ni stopil na dotični kor, se prvič glasi, Gloria in Credo sta cela, neokrajšana. Kajpada so tudi izjeme celo pri takih organistih, ki res kaj znajo in bi lahko poznali cerkvene določbe glede korala. Nove maše naj bi bile merilo pravilnega cecilijanskega petja, ki naj se tudi potem nadaljuje pri vsaki peti maši. — Naj že povem, kaj ne da, kam me je letos zanesel veter. — V Marijanišču je 25. julija daroval prvo sv. daritev g. E. Lampe. Sam izvrsten glasbenik preskrbel se je tudi za prav dobro petje. Peli so namreč dečki iz Marijanišča in 3 gosp. bogoslovci, spremljal na orgle g. učitelj Janežič. Dečki so znali prav dobro vso Uhl-ovo mašo op. 8, graduale Foersterjev (Constitues eos), ofertorij Fajgelnov (In omnem terram), oba iz Glasbenika. Koral so peli bogoslovci. Uhlova maša je prav pripravna, ne težka, tudi ne utrudljiva radi mnogih unisono mest. Mnogo bolje je izbrati lažjo mašo ter jo dobro predavati, nego kako težko in jo le s pomočjo orgel izpeljati, pa ne z malim trudom in ne brez mučenja ušes poslušalcev, kar se mi je tudi že letos pripetilo. Le ne na kor s kako težjo mašo, ako ni dobro naučena! Prav nič ne velja ponos, češ, mi smo to in to mašo peli; saj je takoj zraven sitnež, ki vpraša: Kako ste jo peli? — 8. avgusta so peli na novi maši g. Rebola gg. bogoslovci pod vodstvom g. L. Arha. Od bogoslovcev se že kaj več zahteva. No, prav dobro so rešili svojo nalogo. Singenbergerjeva maša in hon. ss. Cordis Jesu je lepa, bogata na globokih mislih, a ne pretežka. Da se poje po volji skladateljevi, mora se „bolj moliti nego peti“. In to so naredili gg. bogoslovci prav dobro. Graduale je bil Wittov, ofertorij pa znani krasni Aiblingerjev „Iubilate“, ki je res prav primeren za nove maše. To se razume, da je imel tudi koral svoje častno mesto. — Še nekaj bi rad povedal. Pot me zanese včasih tudi na Gorenjsko. Tu je bilo svoje dni po nekaterih krajih dobro petje, a žalibog sedaj nazaduje. Organist ali ni zmožen, ali se pa nič ne briga za

petje, in pevci so sami sebi prepuščeni. Nobene skušnje — tudi za latinske maše ne —, tako seveda ne more stvar napredovati. O koralu ni duha ne sluha. — Rihar ima posebno to zaslugo, da je odpravil godce iz svetišča na plesišče, kamor spadajo. To je že precej časa, kajne! In sedaj se je ta reč zopet vpeljala na 2 krajih, v napredni Kropi in na Oljšah. Godci, ki sicer godejo na ženitovanjih in v gostilnah, gredo pred Najsvetejšim ter godejo pri procesijah iste klafarske pesmi kakor na plesišču!! Bog se usmili! To je pa že preveč! Ali se s tem povzdiguje pobožnost? Naj bo pa zadosti za danes! Vidite, g. vrednik, koliko in kaj vse človek zve, če gre malo po svetu. Če me zopet kam zanese, in če dobim kaj „materije“, se pa zopet prikaže *cecilijanski romar*.

Od kranjsko-goriške meje. Na sv. Ane dan, 26. julija imajo v Cirknem na Goriškem cerkveno slovesnost, pri kateri se shaja obilno ljudstva, ker ta dan prostovoljno praznuje. Prilika je nanesla, da se je Vaš stari dopisnik lahko udeležil slavnosti. Znanu mi je bilo že prej, da imajo tam vbrano cerkveno petje in da pri tacih priložnostih pridejo eden drugemu na pomoč. Kateri slovenski glasbenik ne pozna skladatelja Kokošar in Laharnar? Njuna dela so znana, umotvori se, v katerih nahajaš obilno zdravega zrna. Kako pa urita v petji praktično, do kake dovršenosti privedeta svoje zборе, nisem zamogel še slišati.

Da bo vse strogo po cerkvenih pravilih, sem pričakoval; a da bom čul težko Pilland-ovo mašo za veliki mešani zbor z orkestrom, bi si niti sanjal ne bil. Sodelovali so trije zbori: šebreljski, iz Št. Viške gore in iz Cirknega, skupno nad 30 pevcev, zraven še močan orkester — sami domačini. Pevci, priprosti kmečki možje in fantje, pevke navadne kmečke hčere; pa taka izurjenost, tako precizno izvajanje! Skladba je polna imitacij, kar ji daje neko posebno živahnost, vse je polno gibanja in življenja, pa kako težko je ravno kaj takega izvršiti, ako niso zanesljive pevske moči! Ena pavza naj se prezre in vse lahko preneha.

Do sedaj nismo kaj dosti čitali v „Cerkv. Glasbeniku“ o teh pevskih zborih. Gospodje menda rajši na tihem delajo, kakor da bi med svet raznašali sad svojega truda. Skromnost je lepa čednost in ponižnost tudi, a vendar menim na cerkveno-glasbenem polju bi bilo boljše povedati, koliko se doseže tudi na mali fari v hribih. Saj nam tako radi očitajo, da je cecilijansko petje samo za mesta, za bolj olikano gospodo — ki pa še velikrat v cerkev ne pride — ne pa za priprost narod, ki razume le navadne kratke pesmice.

Presenetil me je tudi domači orkester, ki je ne samo točno, gladko in čisto vse izvajal, temveč tudi prav z občutkom igral samostojno vlogo. Pri tej skladbi se je to še tolikanj bolj poznalo, ker je Pilland — vsaj kakor se meni zdi — ravno v orkestru hotel pokazati bogato svojo melodijo in že gledal bolj na spremljevanje, kakor na tekst in njegovo pravilno prednašanje. Koliko je vreden domač orkester, vem iz skušnje.

Nekje v mestu imajo na večje praznike tudi godbo na koru. Pevski zbor je bil izboren, mnogoštevilen in ne motim se, če trdim, najboljši na Slovenskem. Naj ne boče kdo razžaljen s to opazko; že več kot petnajst let je od tega in takrat je bilo pravo cerkveno petje pri nas še v povojih.

Prišli so k maši na kor gospodje z godali od gledališča. Bili so spretni za svoje stroke, to je res. Kar razdelile so se jim note in igrali brez skrbi, šteli pavze z lokom in nastavili točno, kakor je bilo pisano. A bilo je brez občutka, staccato in močno, da je zatemnel mnogoštevilen zbor. — Opomnil sem pevovodjo, da manjka skupne vaje, pri kateri bi tudi orkester spoznal duh skladbe, ne pa tako krčevito lomil posamezne note in tam, kjer je bilo lažje spremljevanje, pokazal, da nekaj zna s tem, da je lok malo krepkeje pritisknil na struno. Tudi je večkrat dirigent retardiral, pevci vajeni so ga ubogali, od orkestra pa le nekteri sem in tje, drugi ne preveč v skrbi, da ne zastauejo, so šli naprej.

Pevovodja je dobro poznal vso slabost, zdihnil je, a mi žalosten opomnil: „Kaj hočem! Za skušnjo tirja vsaki 50 kr. nagrade, zastoj ne pride nobeden, cerkev pa ne zmore toliko plačevati.“

Da, kjer se ne dela z veseljem do stvari, iz ljubezni do Boga, ali vsaj iz ljubezni do glasbe, temveč samo za plačilo, tam je tudi glasba nekako lesena, površna in vihravasta. V Cirknem me je veselilo ravno to, da je orkester in pevski zbor kot neka skupna celota, ki razodeva pri vseh sodelovalcih istega duha, istega veselja in navdušenja. Pevci in godci so prej studirali svoje vloge, skupno se vadili, zato pa tako vzajemno točno prednašalo, da bi jim bil še tako strogi kritik poklon napravil. Živila toraj njih vztrajnost na pričetem skupnem sod-ljevanju!

Razne reči.

— Č. g. Jožef Lavtižar, zdaj župnik v Ratečah na Gorenjskem, spisal je knjigo „Zgodovina župnij in zvonovi v dekaniji Radolice“, katera se nam toliko imenitna zdi, da podajamo svojim čitateljem v ti številki na prvem mestu njen vvod in splošnji del o zvonovih. Da to storimo, je mnogo vzrokov. 1. je zvonoslovje z glasbo v tako tesni zvezi, kakor otrok in mati; 2. pečajo se tudi drugi cerkveno-glasbeni časniki z zvonoslovjem, n. pr. „Caccilia“ (že l. 1867), ahenski Gregorius-Blatt i. dr.; 3. smemo reči, da so te študije, prvenci slovenskega zvonoslovja, toraj vredni, da se z njimi seznanimo; 4. želimo, da bi se zanimiva knjiga razprodala, brala ter tako 5. jih mnogo po drugih dekanijah navdušilo za enako raziskavanje in pisanje. Fiat!

— „Tabulae codicum manuscriptorum praeter graecos et orientales in bibliotheca palatina Vindobonensi asservatorum“ se zove delo izdano po cesarski akademiji vednosti na Dunaji, čigar 9. zvezek je po dolgotrajnem trudu nedavno zagledal beli dan z naslovom „Codicum musicorum pars I., Cod. 15501—17500“. Ta katalog, kateri se bode še nadaljeval in je za bibliografijo in zgodovino glasbe posebne važnosti, je sad truda našega vrlega in premarljivega rojaka, dr. Josipa Mantuani, uradnika dvorne knjižnice na Dunaji. Za danes le toliko o knjigi, da obsega poleg predgovora (9 str.) 465 strani leks. oblike; g. doktorju pa iz srca čestitam na slavnem izidu težavne naloge. Prihodnjič kaj več.

— Dne 20. septembra t. l. pričela je „orglarska šola Cecil. društva“ v Ljubljani svoje 21. šolsko leto. Nikdar še ni bilo toliko število oglašanih, izmed katerih je bilo mogoče sprejeti 13 rednih učencev (3 čez navadno število) in en hospitant. Da so okoliščine drugačne, bilo bi jih še več; a oglasili so se tudi taki za sprejem, kateri nimajo niti glasbenega posluha.

— Pastirske konference v Linški škofiji so imele letos razmotrivati téma: Je-li važno otroke vaditi v cerkvenem petji? — Čegava dolžnost je to? — Kako naj bi se cerkveno petje še pospeševalo?

— † Dne 25. julija t. l. umrl je v Vratislavi g. Bernard Kothe, kr. glasbeni vodja v pokoji, 76 let star. Že l. 1868. je vstanovil v Šleziji „Cecil. društvo“ ter neumorno delal za zboljšanje cerkvene glasbe; spisal je lepo vrsto knjig, brošur, zbirk in skladb. Kdo izmed gg. orglavcev ne pozna njegovih preludij za orgle? — „Cecil. društvo“ obžaluje izgubo njegovo kot veteranca, kateri je verno in srčno branil zastavo sv. Cecilije. Naj v miru počiva!

— Steinway-eva tovarno za glasovire v Novem Yorku kupili so angleški kapitalisti za 6.000.000 dolarjev!

Veleč. gg. župnikom.

Ker stopim v stalni pokoj, naznanjam, da bi bil voljan sprejeti v kakem večjem kraju na Slovenskem službo orglavca in pevorodje iz namena, da bi še nadalje zamogel delovati v prospah priljubljenosti mi cerkvene glasbe. Ponudbe in pogoji naj se blagohotno stavijo podpisanemu.

Danilo Fajgelj,

nadučitelj-voditelj in skladatelj na Srpenici,
Primorsko.

Današnjemu listu je pridana 9. štev. priloga.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.